

List izhaja vsak dan z izjemo nedelje. Naročnina: 12 mesecev L. 92.—, pol leta L. 50.—. Posamezne številke L. 5.—. V stroški 1 kolone. Za reklame in oglaševanje se posebej dogovorja. Mali oglaš: 30 besed za besedo, najmanj L. 3.

Dr. Josip Mantuani
muzejski svetnik
prostor
L. 75 stol., za
zavodov L. 2.—
Mali oglaš: 30 besed za besedo, najmanj L. 3.

EDINOST

Uredništvo in upravnstvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravnstvu. Rokopisi se ne vračajo. Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne „Edinost“. Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci Stev. 7, I. nadst. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Vprašanje vodovodov v goriških gorah

(Poročilo našega posebnega odposlanca)

Rešitev vprašanja tolminskega vodovoda in komaj dotaknjeno vprašanje vodovodov po naših planotah

Sedanji tolminski vodovod je pred vojno nikakor ni zadostoval več potrebam tamkajšnjega prebivalstva. Avstrija je namreč par let pred svetovno vojno povečala vojaško posadko v Tolminu in s povečanjem posadke so se tudi drugi obrati povečali. Potreba po večji količini vode se je povečala. Sicer se je pa že nekoliko prej razmišljalo o vprašanju novega vodovoda in je že neki inž. izdelal načrt za nov vodovod. Svetovna vojna je vso to pripravljeno za nov vodovod enostavno pretrgala. Povojnica italijanska posadka, pozidava porušeni hiš in nov dotok delavstva in tujcev so dale znova občutiti v znatni meri pomanjkanje vode v trgu Tolminu, v vojašnicah in nezadostno priskrbo z vodo potom navadnih korit v okoliških vaseh.

Bodisi razni narinjeni komisariji, bodisi i od ljudstva izvoljeni župan so skušali rešiti vodovodno vprašanje. Mislili so predvsem na zgraditve novega, krepkega vodovoda. Toda kje dobiti stotisoče za njegovo zgraditev, to jih je ostrašilo. Pa tudi je vladavila predvojna načrti o novem vodovodu, češ da je zastarel. Inž. Gabrček je skušal s posebnim načrtom zajeti pri vseh starih, obstoječih vodovodih vso razpoložljivo vodo. Izkazalo se je, da pomanjkanje vode s tem ne bi bilo odpravljeno.

Inž. Machnitsch je na podlagi predvojne načrta o novem vodovodu izdelal nov modernim zahtevam in potrebam odgovarjajoč načrt.

Načrt je sedaj obenem s prošnjo občine za dovoljenje zgraditve novega vodovoda že prešel vso dolgo pot birokratičnega proučavanja in pa zavlačevanja in gre sedaj le še zato, da se določi natančno način priskrbe denarnih sredstev za kritje stroškov.

Proračun namreč predvideva 460.000 lir stroškov za zgradbo novega tolminskega vodovoda. Na podlagi te cene se bo namreč delo oddalo v zakup.

Stroški se nameravajo kolikor nam je od sedaj znano, kriti na sledeči način:

1.) L. 100.000 prispevka je obljubilo oziroma zagotovilo vojno ministrstvo. General Romei je na seji o kraških vodovodih na goriški podprefekturi ponovno zatrdil, da bo vojaška oblast prispevala v znatni meri k zgraditvi novega tolminskega vodovoda. Pa saj bo posebno vojaška posadka v Tolminu imela silno korist od novega vodovoda.

2.) Ostalo svoto bo dalo dolgoletno posojilo, glede katerega so pogajanja v teku.

Načrt predvideva zajezitev treh izvirov Sabotnice visoko gori nad Gabrijami med Mrzlim Vrhom in Vodilom ter odpeljavo vode potom glavne vodovodne cevi mimo Podoreha. Nad Doljani bi bila prva vodna shramba (rezervoar). Od te vodne shrambe bi se odcepila stranska manjša vodovodna cev, ki bi preskrbovala z vodo vas Dolje. Glavna vodovodna cev bi pa peljala visoko nad Doljani proti Zatočini. Vrh Zatočine bi bil drugi rezervoar. Stranska cev bi pa preskrbovala Zatočince, njihove hiše, mlekarne in korita s potrebno pitno vodo. Naprej dolji mimo dveh prvih ostarj, katero bo srečala glavna vodovodna cev na svoji poti, bo izpeljan vodovod mimo zatočinskega znamenja. V bližini Cafazurove opekarne bi bila tretja vodovodna shramba in od tu bi se odcepila stranska cev za vojašnice. Glavna cev bi pa peljala dolji v sredo trga.

Poleg manjših stroškov bodo obsežni v 460.000 lirah sledeči stroški:

Vsaka izmed treh vodnih shramb (rezervarjev) bo stala okrog 30.000 lir. Vsaka shramba bo razdeljena v dva predela, tako da ne bo poslovanje vodovoda nič trpelo, ko se bo čistil en predel.

Kovinski deli vodovoda bodo stali približno 200.000 lir in sicer bo imela glavna vodovodna cev v premeru 14 cm, manjše stranske cevi pa 5 cm. Cevi bodo iz litega železa, sistem Manesmann. Vkopane bodo cevi v globočini 1½ m. 40.000 lir pa bo stala instalacija vodovoda. Zakupnik del bo moral izvršiti delo v 350 dnevih.

Vprašanje vodovoda za vasi Zabčce in Poljubinj

Na ta način bodo zadostno preskrbljene z zdravno pitno vodo vse vasi na desnem bregu Tolminke. Revi pa ostane v vodnem oziru vasi Zabčce in pa Poljubinj. Ljubini je že nekoliko bolje preskrbljen s pitno vodo.

Zabčce ima le dve koriti, katerih se poslužuje tudi živina, Poljubinj pa tudi ni na boljšem, čeprav ima dober, pa

premajhen studenec s pitno vodo onostran Gadičinega mostu.

Karkoli naj se že v tem oziru reče in pa krivi tudi druge, res soodločilne vzroke, je pa vendarle nesporno dejstvo, katero tudi domačini priznavajo, pomanjkanje zdrave, neokužene, čiste vode v največji meri pripomoglo k izbruhu znane nalezljive trebušne bolezni v preteklem poletju. No, kljub temu da so ljudje takrat toliko prestali vsled bolezni, pretrpeli v marsikateri družini težko žalost vsled smrti svojca in da jim vsako poletje vsled pomanjkanja zdrave, dobre pitne vode iznova pretijo iste težave, pa se vendar ne le v dotičnih dveh vaseh, ampak tudi v tolminski občini nihče ne zmeni, kako bi se rešilo vodovodno vprašanje dotičnih dveh vasi. Popolna brezbrzičnost, imenujmo to stanje z njenim pravim imenom, skrajna malomarnost vlada glede tega tako perečega vprašanja za te dve vasi. Res je, da je med vaščani obeh vasi precejšnje število starokopincev, kateri se ne bodo nikdar ganili za vpeljavo najnovejših novih stvari, katere potrebe novega življenja prinašajo s seboj. Zato pa so mlajši gospodarji pripravljeni, da preprečijo svojima vasima nov izbruh lanske bolezni. Vedo, da imajo vse tri mlekarne v obeh vaseh nujno potrebo vodne napeljave v lastnih poslopih, se boje, da bi se v slučaju požara bridko maščevalo pomanjkanje vode. Privoščijo vsem na desni strani Tolminke, da bodo vendar enkrat prišli do obilne, priročne pitne vode in novega vodovoda, se vdajo da i oni skupaj pomagajo nositi breme za nov vodovod, zahtevajo pa da se i zanje skrbi. Dolžnost komisarske uprave, ki je odpravila vsake starešine, je da se pobrine za rešitev vodovodnega vprašanja i v teh dveh vaseh. **Opozorjamo videmsko prefekturo, da razbije led brezbrzičnosti, ki vlada v tem oziru pri tolminski komisarski upravi.**

Mimogrede omenjamo v rešitev vodovodnega vprašanja za vasi Poljubinj in Zabčce, da bo dosedanj stari tolminski vodovod v gotovi meri odveč za trg Tolmin, ker mu bo v obilni meri služil novi vodovod. Stari tolminski vodovod zajme svojo vodo visoko v grapi pri „Končanu“ in se njegova vodovodna cev približa Zabčcam, tako, da ne bi bilo po našem mnenju težko napeljati od tega vodovoda vodo v Zabčce, ako bi enkrat Tolmin ne rabil več toliko starega vodovoda.

Vprašanje volčanskega vodovoda

Rešitev vprašanja volčanskega vodovoda je v toliko otežkočeno, ker je žal povezano z večjim ali manjšim vplivom odličnejših oseb v prostranem volčanskem županstvu in pa s taktiko notranje občinske politike, ki jo ena kot druga stran vodita.

Neizpodbitno dejstvo je na vsak način, da glavni kralj županstva, vas Volče, nujno rabi zdrave pitne vode in sicer v izobilju. Glede sedanje razpoložljive pitne vode so že sedaj in pred vojno izrekli zdravniki svoje mnenje o njeni dvomljivi čistosti. Tega se zavedajo tudi Volčani sami.

Nesreča pa je hotela, da je državni uslužbenec, to je plačanec občine, komisar hotel naričiti občini sicer res prekoristen, toda drag vodovod, ne da bi ljudstva vprašal za mnenje. Tako so ljudje sicer spoznali korist vodovoda za Volče, ni pa jim bilo prav, da bi se preko njih odločevalo o 40.000 lir stroškov za vodovod, kot da bi bilo 40.000 lir le naročba šopa navadnih tiskovin za občino. Komisar je hvala Bogu odšel, pustil pa je novemu občinskemu svetu nerešeno vprašanje glede vodovoda in pa precejšnji račun za že naročeni načrt volčanskega vodovoda.

Takozvane zunanje vasi Čigjinj, Kozarščice, Rute, Ušnik, Selo in Kozmerice, ki tvorijo polovico prebivalstva volčanskega županstva in pa polovico mest v občinskem svetu, pa nimajo od novega vodovoda za vas Volče nikake koristi, ker bo vodovod služil samo vasi Volčam. Zato se seveda upirajo, da bi se vodovod zgradil, ker bi i oni kot občinarji morali nositi breme odplačevanja stroškov vodovoda. Struja Volčanov v občinskem svetu naklonjena vodovodu njihove vasi ima pa seveda težko stališče zagovarjati vodovod radi nesimpatičnega, samovoljnega koraka komisarja in radi težnje po dobrih odnosih z zunanjimi zastopniki. Temu nasprotno ravnanje bi oslabilo njihovo pozicijo, kot je že marsikoga izpodneslo.

Po našem mnenju bi le enakovredno delo i za zunanje vasi, ki imajo v marsičem potrebo v enem in drugem oziru, olajšalo rešitev vodovodnega vprašanja. Ta čas se pa s potrditvijo načrta ukvarja prefektura, v Volčah se vsakdo izogiblje dotakniti se tega bolečega

in vendar nujnega vprašanja, in tako je morda rešitev tega prihranjena volčanskemu podestatu.

Vprašanje vodovodov za št. viško, polnikovsko, banjškiško-trnovsko planoto

Ko pišem te vrste, mi je res žal, da niso prisostvovali zadnji seji glede kraških vodovodov na goriški podprefekturi tudi župani in zastopniki iz Banjšice, Trnovca, Črnega vrha in drugod. Kako bi si jim razjasnili obrzi pri izjavah zastopnika vojske generala Romei, ki je izjavil, da vojaške tehnične oblasti proučujejo poleg kraškega vodovodnega vprašanja tudi vodovodno preskrbo za banjškiško, trnovsko planoto in kotlino Črnega vrha. Javnost misli namreč, da je pomanjkanje občutno le na našem kršnem Krasu, ne vidi pa koliko naši hribovci po teh planotah pretrpe v suhi zimi in v vročem poletju vsled pomanjkanja vode. Res da ima vsaka hiša svoj vodnjak, v katerega se odteka deževnica ali pa v katerem se nabira talna voda. Toda le nekoliko daljše suho vreme izprga kaj kmalu te vodnjake. Tudi živini se posuši kaj kmalu kal, kamor jo gonijo napajati, in mora kmalu brozati le po neki zeleni brozgi. Takrat se začne po Banjšici, na trnovski planoti, Ponikvah, Pečinah, Št. Viški Gori, Jazerščah, Šebreljah in drugod iskanje vode. Par ur daleč morajo gospodarji iti z vozovi nižje dolji v doline po vodo. Vrača se upehana žival in ljudje na drugo navadno težko vsakdanje delo. Pa ne le to. Voda v vodnjakih je redko kedaj čista in zdrava. Tujec, ki je ni navajen, oboli na želodcu, ako jo pije. Pa i domačini se jo izogibljejo ter si posebno v poletnem času pomagajo s hruskovo vodo. Tudi alkoholizem v teh krajih je dobil lahek izgovor ravno vsled slabe pitne vode.

Nikdar ni nikdo resno premišljeval, kako bi se ti kraji po teh gorskih planotah preskrbeli z dobro, zdravno, pitno vodo. Vsakdo se je zdržnil, ko je pomislil, kako visoko gori bi se od dolinskih vrelcev moral napeljati vodovod, pod kakim pritiskom bi morala teči voda, da bi dospela tja gori.

No, izjava generala Romei, da vojaška oblast premišljuje, študira, pripravlja načrte, kako bi se i te planote preskrbele z dobro in obilno pitno vodo, je posijala kot nepričakovan pramen upanja v srca teh ljudi, da bodo vendarle enkrat i oni rešeni težkih skrbi in nadlog v suši ter da bo vodovod doprinesel i njim zdrave vode. Nove silne električne centrale vzdolj Soče bodo pač imele na razpolago več kot dovolj sile za pogon vode v vodovod, katere tako velikopotezno snuje vojaška oblast.

Mussolini otvoril umetnostno razstavo v Milanu

Ustanovitev denarnega zavoda za poljedelske kredite

MILAN, 15. Včeraj ob 11. dopoldne je prvi minister Mussolini otvoril v palači della Permanente prvo razstavo umetnosti iz 19. stoletja. Svečanostim so prisostvovali državni podtajnik notranjih zadev Terruzzi, prefekt gr. cr. Pericoli, župan sen. Mangiagalli, poveljnik armadnega zbora general Cattaneo, glavni fašistovski tajnik on. Farinacci in še več drugih odličnih osebnosti. Po otvoritvenem govoru se je Mussolini razgovarjal nekaj časa z generalom Cattaneo ter mu rekel: „Tudi jaz bi potreboval vsaki tretji mesec kakega loterijskega preroka! Koliko dobrega bi storil tudi za vojsko!“ Nekdo izmed prisotnih je šaljivo pripomnil, da je marsikateri Italijan pripisal vladi velike loterijske manevre preteklega tedna. Mussolini se je nasmešnil ter se takoj podal v glavno dvorano, da si ogleda razstavljene umotvorine. Ob 11.30 je prvi minister zapustil razstavo. Na cesti zbrane množice so ga navdušeno pozdravljale.

Danes ob 11. uri predpoldne se je župan sen. Mangiagalli v spremstvu on. Bellonija podal na prefekturo, kjer je razpravljaj z Mussolinijem glede nekaterih važnih vprašanj, ki se tičejo milanskega mesta.

RIM, 15. Radi Mussolinijeve odsotnosti niso posamezni ministri nikakor prikinili svojega delovanja. Vlada naložila, ki se nahaja v Milanu, je v stalnih telefonskih stikih z ministri in z visokimi funkcijarnji zunanjega in vojnega ministrstva.

V parlamentarnih in političnih krogih menijo, da se bo Mussolini povrnil iz Milana sredi tega tedna, naker se bo sestal ministrski svet. Temu bo predloženo v odobritev več zakonodajnega gradiva. Izmed zakonodajnih ukrepov, ki se ravnokar proučujejo v kompetentnih ministrstvih, so najvažnejši oni, ki jih pripravlja minister za narodno gospodarstvo.

Gre za ureditev poljedelskega kredita. Minister za narodno gospodarstvo namerava rešiti to vprašanje z ustanovitvijo velikega bančnega zavoda, ki bo nudil potrebne kredite za izvedbo raznih poljedelskih del.

Ob svojem prihodu v Rim bo Mussolini proučeval s finančnim ministrom Volpjem finančno in borzno situacijo v deželi.

Zasedanje komisije mandatov Društva narodov

RIM, 15. Komisija mandatov Društva narodov se bo sestala jutri pod predsedništvom markiza Alberta Theodolija v poslopiju ministrstva kolonij k izrednemu zasedanju. Bavila se bo izključno s francoskim mandatom nad Sirijo in Libanom.

Loterijski „prerok“ jo je poptihal...

CERIGNOLA, 15. Loterijski „prerok“ Ignazio Torracca je iz varnostnih razlogov zapustil San Ferdinando di Puglia. Kam je odšel, je do sedaj še neznano.

Beograjske manifestacije proti Plamenicu

Premestitve jugoslovenskih diplomatov Balugdžić nov poslanik v Rimu

BEograd, 15. (Izv.) Po likvidaciji spora v vladni koaliciji je vladalo večeraj in danes v Beogradu popolno politično zatijje. Zanimivost dneva je bilo le dejstvo, da je bil Ninčić dvakrat pri kralju, ki je med drugim podpisal veliki ukaz o premestitvi jugoslovenskih diplomatov na najvažnejših mestih.

Tako je danes uradni list objavil kr. ukaz, po katerem je sedanji poslanik v Berlinu Balugdžić imenovan za jugoslovenskega poslanika v Rimu. Za novega poslanika v Berlinu je bil imenovan dosedanj poslanik pri Vatikanu Smodlaka. Jevrem Simić, dosedanj poslanik v Varšavi, prevzame poslaniško mesto pri Vatikanu. Vojislav Antonijević, sedanji poslanik pri Kvirinatu, pojde za poslanika v Madrid, Tihomir Popović, sedanji poslanik v Budimpešti, bo prevzel poslaništvo v Varšavi. Dragomir Janković, sedanji poslanik v Madridu, bo zopet prevzel funkcije ministra kr. dvora.

Včeraj se je izvršil tu v hotelu „Novi Beograd“ protestni zbor vseh v Beogradu bivajočih Črnogorcev proti rehabilitaciji Jovana Plamenca. Zbor je bil zelo dobro obiskan in so se ga na inicijativo črnogorskih akademikov udeležili vsi Črnogorci brez razlike strank. V resoluciji, ki jo je zbor z navdušenjem sprejel, zahtevajo Črnogorci, da se vseh sedem črnogorskih poslancev odstrani iz parlamenta, dokler ne bo ustrezno zahtevam črnogorskega rodu glede upravnih potreb.

Veliko presenečenje je vzbudil danes popoldne obisk dr. Korošca pri Ninčiću, ki se je zelo dolgo razgovarjal z načelnikom SLS. Seveda so se o vzroku tega razgovora razširile po mestu najrazličnejše govorice: Po zatrdilih prvih je Korošec ponudil Ninčiću sodelovanje SLS v vladi, kateremu baže zunanji minister ni nasproten, medtem ko menijo drugi, da je Korošec interveniral pri Ninčiću radi govora S. Radića proti Pellegrinettiju.

ZAGREB, 15. (Izv.) V Zagrebu je zbora včeraj skupščina Radićevega prosvetnega društva „Hrvatska seljačka sloga“. Na tej skupščini je imel glavni govor S. Radić, ki je govoril o seljački prosveti. Za njim je govorilo osem seljakov.

Danes dopoldne in popoldne pa se je vršila seja vodstva HSS. Zvečer se je Radić odpeljal v Beograd.

V pričakovanju ugodnega zaključka washingtonskih pogajanj radi jugosl. dolgov

BEograd, 15. (Izv.) Na svoji sobotni seji je ministrski svet sklepal tudi o novih instrukcijah za jugoslovensko delegacijo na washingtonskih pogajanjih za ureditev vojnih dolgov Jugoslavije Zedinjenim državam ter sklenil dati finančnemu ministru Stojadinoviću generalno pooblastilo za podpis zadevnega sporazuma z ameriško komisijo za medzavezniske dolgeve.

V zvesti s tem je danes minister Stojadinović brzojavil danes iz Washingtona, da se je na današnji plenarni seji jugoslovenske in ameriške delegacije razpravljalo o novih navodilih jugoslovenske vlade, ki je naročila svoji delegaciji, da naj skuša doseči zboljšanje od ameriške komisije je ponudnih pogojev za odplačevanje ameriškega dolga. V svoji brzojavki dostavlja Stojadinović, da je pričakovati ugodnega izida pogajanj.

Ta vest je vzbudila v beograjski javnosti splošno zadovoljnost.

Ureditev jugoslovenskih dolgov v Angliji

BEograd, 15. Angleški poslanik Cunard je posetil včeraj zunanjega ministra dr. Ninčića zaradi vesti, da se namerava finančni minister Stojadinović na povratku iz Amerike ustaviti v Londonu zaradi ureditve jugoslovenskih vojnih dolgov na Angleškem. Poslanik se je nadalje informiral o

preliminarnih pogajanjih za sklenitev trgovinske pogodbe med Anglijo in Jugoslavijo, ki se imajo nadaljevati med obema državama. G. Cunard se je končno informiral tudi o razpravah na konferenci zunanjih ministrov Male antante v Temišvaru.

Novo vrenje v Albaniji?

Nezadovoljstvo z Ahmed-beg Zoguom

BEograd, 15. Tukajšnja „Politika“ prinaša vest, da bo Albanija, kakor vse izgleda, postala spet pozorišče novih krvavih dogodkov. Če so vesti, ki prihajajo iz Albanije, resnične, so se skoro vsa plemena dvignila proti Ahmed-begu. Nezadovoljstvo proti njegovemu režimu je zavzelo že velik razmah. Preganjanje bivših pristašev današnjega predsednika republike je na dnevnem redu. Vsi oni, ki so največ žrtvovali za osvobodjenje Albanije, so s sedanjimi razmerami nezadovoljni.

Begunci, ki prihajajo v zadnjem času v velikem številu na jugoslovensko ozemlje, pravijo, da se Ahmed beg čudno obnaša ne samo proti svojim bivšim prijateljem, kateri so mu pripomogli do oblasti, pač pa tudi proti sosednim državam in v prvi vrsti proti Jugoslaviji.

V severni Albaniji se zbirajo čete upornikov, ki napadajo državne organe in ovirajo promet.

Občinske volitve na Romunskem

BUKAREŠT, 15. V 3000 občinah je vlada proglasila zmago vladne liste, ker ni opozicija predložila o pravem času svojih list. Vsega skupaj šteje Romunska 9000 občin.

ZAGREB, 15. Tukajšnji in beograjski listi prinašajo vesti o volilnih izidih na Romunskem. Ni ga skoro kraja, kjer bi ne bilo prišlo do spopada med pristaši vlade in opozicijo, med demonesfranti in policijo. V Bukarešti, Kraljevi, Galacu in v drugih mestih so se pristaši opozicije spoprijeli z vojaštvom. Število mrtvih in ranjenih ni še znano. Vlada je dala nalog, da treba pri sedanjih volitvah odnesti zmago neglede na sredstva, ki bi jih bilo treba uporabiti v to svrho. Volilni boj ni bil na Romunskem še nikoli tako lud. Dijaštvo stoji po večini na strani opozicije in se udeležuje demonstracij. V spopadih z vojaštvom je bilo ranjenih mnogo dijakov, kakih pideset pa so oblasti aretirale. V mnogih krajih opozicija ni bila pripuščena k volilnim žaram.

Aretacije na Bolgarskem

Tudi vlada Ljapčeva preganja zemljeradnike?

ZAGREB, 15. Iz Sofije poročajo, da je bolgarska policija aretirala včeraj mnogo pristašev bolgarske zemljeradniške stranke, ki so se pred kratkim povrnil v domovino. Policija zatrjuje, da so kovali načrte za atentat proti kralju, ministrskemu predsedniku Ljapčevu in proti vojnemu ministru Vlkovu; vendar pa aretirani zemljeradniki odločno zavračajo te trditve.

Sirijo se govorice, da je vlada izdala zakon o amnistiji le zato, da privabi politične izseljence spet v domovino in jih potem aretirala. Vest o včerajšnjih aretacijah je napravila po vsem Bolgarskem zelo mučen vtis na široke plasti ljudstva; pravijo, da je s tem činom Ljapčeva vlada pokazala, da se bo tudi ona posluževala Cankovih metod. Javno mnenje je popadla velika razburjenost in nekateri domnevajo, da bo ta korak nove vlade povzročil nove zapletljaje na Bolgarskem.

Občinske volitve na Bolgarskem

SOFIJA, 15. Včeraj so se v Sofiji in v vseh drugih mestih pokrajine vršile občinske volitve. Končevaljavnji izidi bodo objavljeni šele jutri zvečer. Iz dosedanjih poročil je razvidno, da so volitve izpadle ugodno za vladno stranko.

Komunisti na Angleškem

LONDON, 15. Listi poročajo, da se je v soboto vršila v Manchesteru prva konferenca komunistične omladine. Konferenca so se udeležili zastopniki iz vseh krajev Velike Britanije. Zastopniki so razpravljali o načrtu, kako naj bi se že v šolah širil boljševski duh. Iz poročila, ki ga je podal eden izmed voditeljev organizacije, je razvidno, da šteje komunistična omladina na Angleškem več kot 2 milijona članov.

Nemčija proti preustroju Sveta Društva narodov

BERLIN, 15. Angleški zunanji minister Chamberlain, ki je zelo naklonjen Poljski, hoče menda izpolniti zahtevo Poljske radi stalnega mandata v Svetu Društva narodov. Angleška vlada pa je storila skiep v nasprotnem smislu. Kar se tiče stališča Francije, so Nemci v Parizu sporočili, da ne obstoja vrednost locarnskih dogovorov za Nemčijo toliko v paragrafih teh dogovorov, kolikor v medsebojnem zaupanju držav.

Avto podrl žensko.

Huda nezgoda je doletela predvečerajšnjim 41-letno Lino Mangora, lastnico nekega bara v Barkovljah, stanujočo v ul. Solitario št. 14. Okoli 6. ure je Mangorova izstopila s tramvaja v Barkovljah in krenila v družbi nekega znanca proti svojem lokalu, da ga odpre. Toda ko je bila brez čisto le nenadoma pridrvel nekaj jave

ni avto, kateremu se Mangorova ni utegnili umakniti. Avto jo je zadel od strani in podrl s tako silo, da je obležala napol nezavestna. Njen spremljevalec ji je pomagal na noge in ustavil neki drug avto, ki je slučajno kmalu potem privozil mimo. S tem je bila Mangorova prepljana v mestno bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima reva hudo pretresene motogane in mogoče tudi prebito črpinjo. Sprejeta je bila v kirurški oddelci.

Razna zlikovska podjetja.

Da se preskrbijo s cvenkom, brez katerega je pustni torek zares pust, so se zlikovci v zadnjih dneh pridno poprijeli delati. V noči od sobote na nedeljo so obiskali skladišče delavskih zadrug v Rocolu - Valle št. 506, kjer so pobrali za 3000 lir raznovrstnega blaga. Zlikovci so prišli v skladišče iz dvorišča, kjer so prevrtili debel zid. — Tatvino je večeraj jutraj odkril vodja skladišča Jakob Marsich, ki je tudi obvestil o dogodku orožnike.

Preteklo soboto ponoči so se neznani zlikovci vtihotapili v skladišče družbe lekarnarjev v ulici S. Francesco št. 21 in ukradli znatno količino kokaina, opija in morfija v skupni vrednosti okoli 7000 lir. O zlikovcih ni nikakega sledu.

Iz tržaške pokrajine

IZ OREHKA.

Za blaginjo občanov.

Hrenovsko občino vev bivša deželna cesta z obmejno postajo Prestranek, ka-

tero oskrbuje sedaj večinoma slavinska občina. Cesta je bila nekdanjako školsko negovana, sedaj pa je slabša od gorskega kolovoza, tako, da se je ogiblje vozniški, da ne trpinči živine. To je za povzročilo promet. — Ali naj se vrne v ono dobo pred 50 leti, ko jo je še popravljala robota. Ne, davek plačujemo in zahtevamo, da se popravi cesta.

Od jeseni, ko je bilo vojaštvo nastanjeno v Orehku in drugih vaseh, ni bila še izplačana občini od vojaške oblasti nakazana pristojbina. Kje je, g. komisar, tista očetovska skrb za občane, ki jo nalaga dolžnost?

Priporočamo se, da se takoj popravi cesta, kakor tudi da se izplača nastanitvena pristojbina.

IZ SEŽANE.

Na tržnem prostoru v Sežani je bilo dne 12. februarja 1326 glav živine, in sicer: 708 volov, krav in telet, 176 konj in 442 prašičkov. Cene govejivih živali od 420—450 lir za stot žive teže; konji dobre pasme do 5000 lir glava, prašički 6—8 tedenski od 70—120 lir glava. Kupčija je bila v zvezi z deževnim vremenom prav živahna. Prodaje so se skoro vse boljše malecne krave, isto tako mladi prašički. Po sadnem drevju in trtah cepclenjak je bilo veliko povpraševanje, a le malo trt na trgu. Na trgu so bili na prodaj kmetijski stroji, vozovi, železnina itd.

Prihodnji sejem se bo vršil dne 22. februarja.

IZ ROČINJA.

Prireditve društva «Sloga».

Tukajšnje pevsko in bralno društvo «Sloga» je priredilo v nedeljo, 7. t. m., v dvorani g. Kamenšarja igro trojejanke «Rodoljub iz Amerike».

Igra na splošno dobro uspela in nudila gledalcem mnogo užitka in zabave. Zupan Korenjak je nepričakovano dobro izpeljal svojo ulogo — sem pa tje malo pretiraval. Janko Frere mlajši je bil v govoru nekoliko prenatel, drugače dober. Flere starejši se je tudi zadovoljivo poglabil v igro.

Bračun ni bil na mestu. Pogodila sta tudi dobro Dr. Packa, profesor Mrak in sluga, le da je bil prvi nekoliko prehit, zadnji pa, to je sluga, se je izkazal za poklicnega igralca. Njemu bi pristojala Bračunova uloga.

Ženske so tudi razmeroma dobro izpeljale igro, posebno od Rožice nisem pričakoval takega uspeha, le pretiravanje se ve dekleta izognite.

Mucno pa je bilo pri kulisah, ker je nekdo cel čas igre molil glavo proti občinstvu. Kljub slabemu vremenu je bila udeležba občina. — Upam, da nas kmalu razveselijo še s kakšno igro, seveda pa še kaj petja vmes, da bo res imelo pomen pevsko in bralno društvo.

Torej korajžno na delo! Gledalec.

VRTOJBA.

Bolezen.

Same nadloge nas obiskujejo nas ne prav srečne Vrtojbe — vojška — begunstvo — lakota — tatvine — bolezen — vse — vse to daje po nas.

Prve štiri smo hvala Bogu — seveda ne vsi — prestali, a zadnja tare še vedno mnoge od nas.

Polovica Vrtojbečev je leglo, tako da v vsaki hiši stokajo po dva, tri ali še več bolnikov — eni manj — drugi več, ampak resnica je, da skoraj vse se poti — kašlja — praska itd.

Ne najdeš je hiše, kjer bi ne bil ogenj na ognjišču po noči in po dnevi. Okolu roba vidiš vse polno lončkov, kozič in slinčnega, kjer se greje kava, čaj, sladka voda in še marsikaj drugega; tudi na vetrini vidiš nestetih steklenič vseh velikosti, v katerih so razna zdravila in mazila, a največ takih, ki se pijejo po «kancih» ali po eno žličko vsaki dve uri; če ne bodo sedaj gorški «dekarnarji» izpraznili svojih zalog, tudi nikoli pozneje jih ne bodo in če bi bila kakšna lekarnica sedaj v Vrtojbi — nelo bi ji.

Tudi zdravniki vršijo pridno svoje samaritansko delo, skoraj vsako jutro se pe-lje v Vrtojbo kočija in v njej zdravnik.

Ljudje pravijo, da tudi drugod letos divja bolezen, ali tako kakor ravno pri nas, mislim, da nikjer. Pravijo tudi, da izvirata nadloga od takega vremena, ki ne pusti človeku niti izpod strehe.

Najbolj divjajo plehi med otroci, potem kašelj in glavobol med odraslimi.

Želeli bi, da bi obiskali tudi našo vas ti si «še ne prav stari upokojeenci», ki bi tu gotovo dobili dovolj gradiva in snovi za svoje pero. Zanimalo nas bi namreč slišati tudi o naši občini kaj zanimivega izza napoleonovih časov.

IZ VOLARIJ.

Včasih smo imeli čez Sočo most do ceste na desnem bregu Soče. Napravili so ga med vojno vojaki, ki so tu pri nas gnezdili. Morda se bo kdaj spomnil izza časa vojne toliko imenovanega Mrzlega vrha, na katerem sta se tepli skoraj ves čas do umika k Pivni obe vojski. Mi smo postavljeno ravno pot za vrh in naša vas je med vojno silno trpela, tako da smo našli le puste ruševine, ko smo prišli nazaj domov, mnogi iz Italije, drugi zopet, zlasti možje, od avstrijskih vojakov.

In od tedaj torej imamo most čez Sočo, ki pa postaja z vsakim dnem slabši. Ta most je za nas precejšnje važnosti.

Kakor znano, vozi iz Kobarida v Sv. Lucijo korijera. Če čez most ne moreš, in to je večkrat v letu, moraš peš v poldrugo uro oddaljeni Tolmin. Naš most je že dve leti v sredi pretrgan. Spopolnjevali smo vrzel z lestvami, po katerih si lahko prišel na prod in potem po produ do lestev na drugi strani. To pa le, če ni bilo vode, ki pa tu pri nas mnogokrat naraste. Potem se pa še struga Soče neprestano premika. Znano je, da je Soča podobna hudourniku, ki potrebuje neprimerno mnogo prostora za svoj tek. Do danes se še ni nič ukrenilo za regulacijo vodotoka, čeravno se o tem že mnogokrat govorilo. Potreba

na pa bi bila taka regulacija nad vse. Marsikateri ar zemlje bi vas pridobila.

Daleč so poznana Selišča. Je to v ozki grapi nanesenih par hiš, ki pa imajo to srečo, da vode nikdar ne zmanjka. In napravili so si Seliščani dva mlina, ki noč in dan meljeta za bližnjo in daljno okolico. Marsikdo se je že ustavil na mostu, ki veže nasprotna s bregova, in strmel v razjarjeno vodo, ki buta ob hlode. Če je le malo solnce, vidiš v globeli več mavric. Tu je tudi nekaka naravna meja med Tolminskim in Kobariskim, ker se tudi Sočina bregova tu najbolj stisneta.

Vojna ni prizanesla niti cerkvi sv. Brica, ki je kar čudno, kako se je sem naselil. Stoji zunaj vasi, proti Selišču. Pa smo ga za silo le popravili, tako da imamo tu skoraj vsako nedeljo mašo in posebno slovesno štiri krat v letu.

Tudi naše društvo se pridno giblje. Nabhvili smo si harmonij in začeli bomo s petjem. Upamo, da razveselimo naše soseskane kaj kmalu s kako igro. Do takrat pa prosimo potrpljenja.

IZ OZELJANA.

Malokdaj se sliši kaj iz naše vasi. Temu je krivo deloma naše lenuharjenje, ker se malokdaj kdo opogumi, da bi kaj napisal, deloma pa tudi to, da nimamo kaj poročati. Vendar naj bo par novic.

Iz naše vasi je precej fantov v Ameriki. Gredo s trebuhom za kruhom. Vendar jih je v razmerju z drugimi bližnjimi vasi še malo. Skaj Šempešev, Osečanov itd. skoraj ni nič doma. Pred 7 dnevi se je odpravil zadnji iz naše vasi čez široko lužo. Bil je dober in zvest član tukajšnjega društva, ki ga bo težko pogrešalo; bil je splošno priljubljen v vasi. Odsel je v južno Ameriko v nadi seveda, da pride kdaj v severno.

V južni Ameriki, v Argentini, so tudi trije drugi naši fantje. Med njimi neki Gregor, ki pa ga je, kot se sumi, ob pri-likih zadnjih povodnih zadela nesreča. Vsaj tako sklepamo. Njegov tovariš, tudi Oze-ljane, piše iz onih krajev, da se je rešil po čudnem slučaju, da pa je izgubil vse ostalo in ostal sredi tuje dežele prav gol. Obenem piše, da se je onem kraju ponesrečilo silno mnogo ljudi. Delali so v nekem kamnolomu in voda jih je zalila. O svojem tovarišu Gregorju ne ve nič poročati in Gregor sam se tudi ni še nič zglasi-l od takrat. In to že skoro štiri mesece. Zalostni materi želimo, da bi jo skoro po-tolajša vesela novica, da je njen sin še živ.

Pri nas rastejo murve, čeravno se s vi-lorejo ne pečamo kdo ve kako. Mnogi med nami je zaslužil skoro več s prodajo mur-vinega listja, ki so ga sviloreji iz Furianije in gorške okolice plačevali do 300 lir kvin-tal. Pravijo, da se ta kupčija bolj izplača. Tudi trte ne gojimo mnogo pri nas. Zem-lja je sicer jako ugodna, a ljudje naši ho-dijo mnogo rajši gozdarit v trnovske goz-dove, kjer se precej dobro zaslužijo. Sicer nam danes ni žal, da nismo nasadili trt, saj se tam, kjer so, pravijo, da jih bodo počasi opustili.

Nekaj pred vojno in tudi par let sedaj po vojni, se je precej zaslužilo v ope-karni «Files», ki stoji sedaj nema na ve-likih Otavi. Zlasti pred vojno je tam delalo precej domačinov, poleg Italijanov seveda.

Z zunanji svetom nas veže korijera, ki vozi skozi našo vas štiri krat na dan. Dva-krat proti Postojni, dvakrat proti Gorici. Vendar imamo v zvezi temu jako slabo po-štno zvezo. «Edinost» dobivamo vselej dan pozneje, tako da jo mnogokrat dobimo prej iz Gorice kot s šempeške pošte. V nedeljo, zjutraj se je korijer posrečilo pod Ose-kom najti moško kolo, dva paketa in za-mazano kapo. Vse to je pobrala s seboj in oddala karabinerjem, ki so takoj sli na po-izvedovanje, pa niso mogli najti pravega lastnika.

IDRIJA.

Kdorkoli je poznal življenje našega mesta še pred vojno in ga opazuje danes, se bo čutil velikemu preobratu, ki se je izvršil pri nas v vsakem oziru ta čas. Kako vse drugo lice je zadobilo naše mesto v povojnih razmerah.

Nekdaj je bila glavna naša zveza z Lo-gatcem in potem dalje do Ljubljane. Ta-krat smo imeli v Dol. Logatcu okrajno glavarstvo, pošta je vozila le na ono stran v glavnem. Tudi ljudje so hoteli služiti, učiti se, obiskovati in kupčevati le na Kranj-sko, ker smo takrat bili tudi mi Kranjci. Imeli smo sicer poštno zvezo s Cerknom in tamošnjimi kraji, prav do zadnjega časa pred vojno je bila ta zveza s konji, in skoro bi rekli, da je imelo vse Cerknjansko zve-zo z nami. Kdo se ne spominja onih črno-zlatih voz, ki so se redno vsak dan po dva-krat ponikali po cesti proti Sp. Idriji ali po domače Fari? Vozili so največ redno pošto, mleko in sadje, ki ga je v gornjem pasu cerkljanske doline res precej, in je bilo še prav po domače pripravljeno.

L. 1912 smo se Idriščani čudili prvemu avtomobilu, ki ga je kupil in z njim vozil bog. g. Valentin Lapajne. Bil je to prvi in edini v vsem mestu, ker je takrat še celo rudnik vozil le s konji. No, pozneje je po-stal avto tudi pri nas čisto navadna «ži-val».

V tistih časih je tudi bil praznih za vse mesto, če so prišli vojaki, ki so nas enkrat v letu, po navadi obiskali. Mnogo prime-rov bi še lahko navedli, pa najši povem, kako je dandanes.

Vojna je pustila pri nas mnogo sledov v vsakem oziru. Ko smo l. 1916—17 stra-

dali, si lahko videl kar cele karavane na-sih ljudi, ki so razžali v oddaljeno Poljan-sko dolino do Skofje loke in še naprej, pa-tje v Vrhnjsko polje do Ljubljane po «živ-lejnes» ali su trajno, kot smo rekli. Tako smo spoznali pohibe vso okolico. Po pre-vratu se je obrnil tok vsega življenja proti Sv. Luciji, Gorici in Trstu. Prej malo po-znani kraji so nam postali vsak dan bliž-ji. L. 1920 smo zaznali, da se nabaja nekje Tolmin, ker so se podali nekateri študirat na tamošnje učiteljske.

Med vojno smo prodajali čipkarske iz-delke, kar jih je bilo, večinoma kar doma-rznim oficirjem in njihovim ženam, da-nes jih vozijo in nosijo po najbolj oddalje-nih mestih Italije.

Vojaštvo imamo sedaj stalno v mestu. Nastanjeni so na «magazin», kjer smo nekoč dobivali rudniško aprovizacijo, ki se je redkokdo še spomni, in pa na obšir-nem prostoru za pokopališčem sv. Križa, kjer je nekoč stala vrsta pri vrsti samih dreves.

Splošno se je tok življenja zelo za-suknil. Tudi naša mladina išče sedaj dela v oddaljeni Franciji in pa po mestih Jul. Krajine, medtem ko je ostala prejšnje čase doma in dobila delo pri rudniku.

Marsikaj zanimivega hranijo naši zidovi izza časov, ki so pretekli, morda bo sl. ureduništvo še tako prijazno in bo dalo prostora skromnim vrticam.

SP. IDRIJA.

Naša vas je znana po vsej okolici kot «Farar». Imamo tu svojo duhovnijo, kamor so hoteli k maši celo prvi rudarji iz Idrije, pa po desnem bregu Idrije, ne po levem kot sedaj, in so prišli v vas po «puštu», kot se po domače kliče pot, ki pelje po levi strani proti Pečinam, imamo potem križ-potje v Kanomljo, malo niže naše vasi, kjer se izliva v Idrijo Kanomeljska, par iznajd modernega veka: konsum, strokovno or-ganizacija, kavarno itd. Kot nekak grad je videti iz dalje Kendova hiša nad vasio vrhu grica, kjer imamo svoj mlin.

Glavni zaslužek večine naših vaščanov je delo v idrijskem rudniku. Po stari na-vadi ima seveda vsak rudar tudi svoj kos njive, za katerega mora v poletnem času opraviti svojo roboto lastniku-kmetu. Obe-je, rudnik in te njive pa komaj dajata pošteno življenje.

Mnogokrat se je že govorilo, da napravi rudnik do nas malo cestno električno železnico, ki bi nedvomno mnogo olajšala naporno dveurno hojo vsak dan do mesta, uro tja in uro nazaj. Poleg tega bi se go-tovo poslužil je prilike še marsikdo drugi in bi rudnik ne trpel škode. Zlasti bi se radi pripeljali k nam mnogi Idriščani, ki nas poleti radi obiščejo. Toda kje so vsi ti načrti?

(Dalje na IV. strani)

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorod-nikom, prijateljem in znancem, da je da-nes zjutraj, po dolgi bolezni, previdena s svetotajstvi, mirno v Gospodu preminula

Roža Krečič

roj. Spangher

v starosti 56. let.

Pogreb predrage pokojnice se vrši v sredo, 17. t. m., ob 16 iz hiše žalosti ulica Boveto - Barkovlje št. 347.

TRST, dne 15. februarja 1926.

Matej - soprog, Emilija vd. Pertot - sestra, Ivan Spangher - brat, vsakine vsaki in nečaki.

Brez posebnega obvestila.

Pogr. podjetje Nuova Impresa, Corso V.E.III 47

MALI OGLASI

PODKOVAŠKI poldelavec se išče. Via Fab-brica 2. 192

MLADENIČ, večer italijanskega in sloven-skega jezika, patentiran strojepisec, večer izvrševanja občinskega in sodnijskega poslovanja, išče službe v odvetniški pi-sarni ali kakem drugem uradu. Ponudbo pod «Uradnik» na upravnistvo. 193

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče, Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 176

KIROMANT v ulici Pietà 12, vrata 6, pove srčno, preteklost in bodočnost življenja. 1583

URARSKA pomočnica z večletno prak-so, sprejme takoj proti dobri plači Ivan Bizjak, Postojna 191. 179

NAZNANILO

Naznanjam slav. občinstvu v me-stu in na deželi, da sem odprl

BRIVNICO

12. februarja 1926, v GORICI, v hiši Fiegel, Piazza della Vittoria št. 12.

Za obilen obisk se priporoča

Pucelj Anton

brivec

(265)

PODLISTEK

JULES VE'INE:

Skrivnostni otok

Pod njimi se je razprostiralo samo ne-akonočno morje, katerega valovi so strašno besneli, — ocean ni imel vidnih mej, niti za opazovalce v višini, iz katere so imeli razgled na obzorje s polumerom štiridesetih angleških milj! Bila je to vodna pusti-nja, ki jo je orkan neusmiljeno bičal, ki je bila videti samo kot planjava, po kateri so se lovili divji valovi z belimi grebeni na hrbtisčih. Ni bilo videti zemlje, niti se ni pokazala nobena ladja, ki bi mogla pri-nesti rešitev!

Za vsako ceno je bilo treba ustaviti pa-danje zrakoplova, ako so hoteli uiti smrti v valovih. To nujno delo je zaposlovalo osebe v ladji. Ker niso več obvladovali zrakoplova, niso imeli nobenega izdatnega pomožnega sredstva na razpolago. Ovoj-

zrakoplova je postajal vedno ohlapnejši, plin je uhajal iz njega. Vidno je padal in ladjica je visela samo še šeststo čevljev nad oceanom.

Plin je uhajal iz nekega razpora v zra-koplovnem ovoju in ni ga bilo mogoče ustaviti.

Z olajšanjem ladjice so se mogli potniki sicer držati še nekaj časa v zraku, toda šlo se je samo za nekaj ur. Katastrofa je bila neizogibna, in če se ne bi pokazala še pred otokom kje zemlja, bi morali pot-niki, ladjica in zrakoplov končati.

Se eno pomoč so imeli in te so se poslu-žili v tem hipu. Potniki zrakoplova so bili očitveno pogumni ljudje, ki so mirno zrl smrti v obraz. Iz njihovih ust ni bilo glasu. Sklenili so, boriti se do zadnjega diha in vse poskusili, da zadržijo padec. Ladjica je bila spletena iz bičevja in ni bila za plavanje, ker bi se na noben način ne mogla držati na vodi.

Ob dveh je zrakoplov plaval samo še štiriisto čevljev nad valovi.

Tedaj se je razlegel glas moža, katerega

srce ni poznalo strahu; odgovorili so mu ravno tako odločni glasovi:

«Ali smo vse odvrgli?

— Ne! Tu imamo še 10 tisoč frankov v zlatu.»

Takoj je padla v morje težka vreča.

«Ali se zrakoplov dviguje?

— Nekoliko, pa kmalu bo zopet padal.

— Kaj moremo še vreči čez krov?

— Nič!

— O da! — Ladjico!

— Takoj vi na vrvi in ladjico v morje!

I resnično je bilo to še edino sredstvo, olajšati zrakoplov. Prerezali so vrvi med ladjico in obročem in zrakoplov je še en-krat švignil 2000 čevljev visoko.

Potniki, pet po številu, so viseli na vr-veh nad obročem in so se držali za omre-žje nad strašno globčino.

Znano je, da je zrakoplov silno ob-čudljiv za ravnotežje; zadoštuje odvrti najkrajši predmet, da se požene kvikuju na navični smeri. Tako v zraku plavajoča naprava predstavlja matematično na-tačno tehniko. Jasno je torej, da ga mora

razbremenitev količjak težkega predmeta pognati navzgor naglo in visoko. In tako se je zgodilo tudi v tem slučaju.

Ko je zrakoplov zletel do najvišje točke, se je še nekoliko zazibal gori in dol, a kmalu je začel vnovič padati, zakaj raz-poor, iz katerega je uhajal plin, se ni dal zadelati.

Potniki so napravili, kar je bilo v njih močeh; zdaj niso imeli nobenega rešilne-ga sredstva več in edino njih upanje je bilo še pomoč božje previdnosti.

Ob starih je zrakoplov letel zopet le štiri-isto čevljev nad vodo.

Tedaj se je razleglo glasno lajanje. S potniki je bil tudi pes, ki je visel na zanjki zraven svojega gospoda.

«Top je nekaj videti!» je vzkičnil eden izmed potnikov. Kmalu nato se je razlegel čvrst glas:

«Zemlja! zemlja!»

Od jutra dalje je zrakoplov, ki ga je ve-ter neprestano gonil proti jugozapadu, preletel stotine milj. Zdaj se je v njegovi

letalni smeri pokazal precej visok kos zemlje.

Se so bili daleč od nje kakih trideset milj in šele po preteku ene ure bi prispeli tja, če bi zrakoplov ohranil svojo smer. Ena ura! Ali se ne bo zrakoplov še pred potekom tega časa popolnoma izpraznil in izgubil svojo nasilnost?

To je bilo tisto strašno vprašanje. Raz-kočno so potniki videli točko, ki jo je bilo treba doseči za vsako ceno. Ali je spadal tisti kos zemlje k celini ali k otoku, niso vedeli; saj niso skoraj poznali smeri, v kateri jih je orkan pregnal. Če je bila tista zemlja obljubena ali ne, če je bila gostoljubna ali ne, — morali so je doseči!

Od starih dalje se ni nihče več varal z upanjem, da ima zrakoplov še kaj nosil-silne moči. Tuptam se je že dotaknil morskega površja. Večkrat so grebeni ogromnih valov oblizali spodnje konopje in s tem povečali njegovo prvotno težino; samo do polovice je bil zrakoplov držal še v zraku; bil je podoben obstreljenemu pticu.

Naša vas je nekako središče kanomeljske doline in pa gornje cerkljanske doline in pa gornje cerkljanske. Toda tega vseeno ne kaže dovolj jasno. Kulturno nam-

reč ne stojimo na tako dobri stopnji, da bi bili lahko voditelji drugih vasi. To nam je sicer v slabo, a upamo, da se kmalu popravi.

GOSPODARSTVO

Klavzar Milton:

Novi zakon o spuščevalnicah za biko

O tem zakonu je izdala furlanska živinorejska komisija sledeča pojasnila. Priloge novega zakona z dne 21. junija 1925, št. 1162 je že potrdila furlanska pokrajinska uprava, v kratkem ga potrdi tudi vlada. Ker stopijo torej v najkrajšem času v veljavo nova določila, se mi zdi potrebno, da z njimi pravočasno seznanim naše živinorejce.

Stari zakon se omejuje le na to, da morajo biti le za javno spuščanje namenjeni biki potrjeni in da se kaznujejo prestopki z nizkimi globami, ne vsebuje pa določil o krajevni porazdelitvi pasem, o skočnini in o številu krav in junic, ki naj se odkažejo vsakemu plemenjaku. Novi zakon pa vsebuje vsa ta in druga določila, ki so odločilna za zboljšanje govedorejstva. Ta zakon bo brezdvomno blagodejno vplival na razvoj in napredek naše živinoreje, dasi se zdi na prvi pogled prestrog.

Naj sledijo tozadevni novi predpisi. 1. Vsi v pokrajini nahajajoči se biki, naj so last kogarkoli, bodo morali biti potrjeni, ako se bodo rabili za javno ali zasebno spuščanje.

To pomeni, da bodo morali prignati svoje biko pred pregledovalno komisijo ne le lastniki bikov, namenjenih za javno spuščanje, ampak tudi zasebniki, ki nameravajo uporabljati svoje biko za plemenitev lastnih krav in junic. Živinorejci, ki imajo nad deset mesecev stare biko, bodo morali torej vložiti pri furlanski živinorejski komisiji prošnjo (na papirju kolekovanem z dvema liram) za pregled bika.

2. Krajevna porazdelitev pasem.

V furlanski pokrajini so določene za posamezna živinorejska okrožja sledeče pasme:

a) rdeče-cikasta furlanska (simodolska) pasma za srednjo, vzhodno in nizko Furlanijo ter za bivši vipavski sodni okraj;

b) siva pasma za skrajni zapadni del Furlanije;

c) rjava švicarska pasma za Karnijo, za srednje ozemlje Goriškega (srednja soška dolina, Brda, Kras in vipavska dolina);

d) belanska pasma za sodne okraje Gemona, Tarcento, Cedad, Trbiž, Bovec, Tolmin in Idrija.

Ni torej dovoljeno, da se uporabljajo v teh krajih za javno in zasebno spuščanje biki, ki ne spadajo k zgoraj omenjenim pasmam.

V onih krajih, kjer se dve pasmi stikata, uredi določene govedorejske razmere pokrajinska živinorejska komisija od slučaja do slučaja.

Vse to pa ne izključuje možnosti uporabe drugih govedov pasem v pokusne namene, ako smatra ta za umestno pokrajinska živinorejska komisija. Seveda gre v teh slučajih le za izjeme, ki se morajo poprej v splošnem interesu še le natančno proučiti v vseh podobnostih.

V izkoriščanju živinoreje se osredotoča kmetijsko gospodarstvo naše pokrajine. Izbera pasem je plod mnogoletnihkušenj, zato ne sme biti dovoljena uporaba drugih pasem, ne da bi se poznal natančno smoter, ki se hoče doseči.

Živinorejci furlanske pokrajine redijo vsaj 320.000 glav goveje živine, ki je vredna približno 650 milijonov lir in ki daje nad 300 milijonov lir letnega kosmatnega dohodka; v tem pa ni všteti prispevek, ki ga daje goveja živina posredno našemu kmetijstvu. Iz tega more vsakdo razvideti, kako kočljivo in težavno je to vprašanje in kake posledice bi mogel imeti za posamezne in tudi za splošnost pogrešek v izbiri pasem. Tak pogrešek bi mogel zmanjšati vrednost goveje živine, njenega pridelka in nje sposobnosti za kmetijska dela.

3. Nepotrjeni biki.

Zakon predpisuje, da se morajo rezati (skopiti) vsi biki, ki niso bili potrjeni in ki jih niso izločili bikorejci v roku, ki ga je določila pregledovalna komisija.

S tem se hoče zanesljivo zabraniti uporaba nesposobnih bikov za spuščanje. Bikorejcem se bo dovolilo od slučaja do slučaja rok, da se jim olajša vnovčenje nepotrjenega bika. Ako ne bodo biki izločeni v predpisanem roku, bo ukrenila pokrajinska živinorejska komisija potrebne korake (ovadba kr. orožnikom), da se nedostatek takoj odpravi.

Ker je skočnina precej visoka, imajo živinorejci vso pravico do zaščite proti zlorabam od strani bikorejcev; pokrajinska živinorejska komisija je dolžna take zlorabe zabraniti.

4. Skočnina in število potrebnih bikov.

Za sedaj je določena skočnina 40 lir za krave in junice rdeče cikaste furlanske (simodolske) pasme in 25 lir za krave in junice vseh drugih pasem. Ta skočnina se bo pa znižala ali zvišala, kadar bo to potrebno.

Tako določena skočnina je veljavna

za 4 mesece v krajih s celoletno spuščevalno dobo in za 2 mesece v hribov, kjer traja spuščevalna doba le nekoliko mesecev.

Vsakemu biku se mora odkazati 150 krav v krajih, v katerih se pripuščajo krave celo leto, in 80, v katerih traja spuščevalna doba le nekoliko mesecev. Štetje goveje živine se bo vršilo v posameznih občinah vsako drugo leto.

Ne bo dopuščena ustanovitev novih spuščevalnih postaj v krajih, v katerih je zadostno število potrjenih bikov.

Ti ukrepi predstavljajo radikalno obnovo pravilnika in ključ govedorejskega vprašanja v furlanski pokrajini. Bikorejci in živinorejci se morajo prepričati, da je le od njih medsebojnega sodelovanja odvisno izboljšanje govedoreje in večji dohodek naših hlevov.

Povišana skočnina in razmerje med biki in kravami stremita za tem, da se doseže večji odstotek z dobrimi biki oplojenih krav (najmanj do 90%) in da se zagotovi bikorejcem primerna korist, ne da bi bili prisiljeni k preobilnemu izkoriščanju svojih plemenjakov. Ker nikdo ne mara delati v zgubo in ker se zdi živinorejcem skočnina previsoka, si pomagajo bikorejci sedaj s pretiranim spuščanjem, kar je neprečutljive škoda za nov naraščaj. Preiskave so dognale, da se vsled pomanjkanja bikov oploidi mesto 90% le 60% k bikom prignanih krav in junic. (Dalje prihodnjič).

IZ URADA TRŽ. KMETIJSKE DRUŽBE V TRSTU.

Ne pozabimo na sadno drevje! Sadno urejeni sadovnjaki tako v bližini mesta kakor v oddaljenejših dolinah in poljih bi morali biti nekaj narodnega, kakor so narodni taki sadovnjaki v drugih deželah, posebno v severnejši. Obrezovanje sadnega drevja se vrši v drugih deželah vsaj vsako drugo leto. Sadno drevje se drugod vsaki par let tudi okopije in pognoj, tako z domačimi kakor umetnimi gnojili. Tudi na drevju škodljiva golazen in glivične bolezni, katere imajo ravno pri nas največjo zaslugo na nerodovitnosti naših sadnih dreves, dobijo od umnih gospodarjev svojo zasluženo kazen. Drugod se začnejo bojevati proti raznim škodljivcem sadnega drevja vsako leto že spomladi, predno se ti škodljivci najprej povsod razširijo in potem se šele spominimo, da bi bilo potrebno nekaj ukreniti — in žal tudi potem ne dobimo še boljših ukrepov, nego javkanje in tožarenje nad »usodo«.

Zgornjo se pobrigajmo se pravočasno! Ne prepuščajmo sadnega drevja usodi. Ravnamo s sadnim drevjem, kakor ravna kmetovalci drugod. Ako že ne moremo in nečemo pred njimi; pa vsaj posnemajmo jih in sadno drevje nam bo tudi hvalnejše nego drugod. Saj je vendar dobro znano, da sta tako zemlja kakor podnebje pri nas za razno sadno drevje kar najbolj ugodna.

Tržaški blagovni trg

F. C. — Trst, 14. II. 1926.

Živiljenjske potrebščine. — Poslovanje v pšenici na italijanskih tržiščih je bilo v splošnem omejeno. Opažalo se je, da se trgovci in mlinarjevi poslača radi na izvarnih tržiščih nestalnih cen nervoznost in celo nevolja. Cene ne kažejo nikake izrazite tendence. V tekočem letu — ki ga lahko nazivljemo leto negotovosti —, se nikakor še ni izkristalizirala ona običajna kupčija, ki je navadno regulirala tržni položaj. Nasproti hudobnim mlinarjem nastopajo še hudobnejši uvozniki. Radikalna izprememba današnjega tržnega položaja je skoro nemogoča, ker špekulacija nima zaenkrat pri roki vseh pripomočkov, ki so ji za manevre na svetovnem trgu potrebne. Cene severnoameriške, La Plata in ruske pšenice so za nekaj točk nazadovale. Enako se je zgodilo tudi z domačo (italijansko) pšenico. Mlinarji so se v tekočem tednu zanimali predvsem za La Plata in rusko pšenico, ki je cenejša kakor severnoameriška in avstralska. V domačem blagu nobenih pomembnejših zaključkov. — Koruza. — Ne izgleda, da bi bile zaloge tržaških trgovcev bogvekoliko obilne. Konsumenti so namreč zelo rezervirani in najpotrebnejše količine nakupujejo kar sproti. Kupčije za jugoslovnsko koruzo se vrše na bazi 155 do 160 dinarjev za metrski stot in franko jugoslov. državna meja. Jugoslovnske ponudbe rastejo od dneva do dneva. — Moka. — Tržaški trg je slab in zanemaren. Cene se za silo drže, toda tendenca je precej nestanovitna. Nezaupanje v sedanje cene je popolnoma upravičeno, ako se pomisli, da domači mlini ponujajo terminsko moko (poznejša dobava) po znatno nižjih cenah nego so dosedaj. Povpraševanje po koruzni moki je precej živahno. To se pa dogaja radi nizkih cen koruze, pomanjkanja denarja radi slabih zaslužkov. Prebivalstvo kupuje namreč le najcenejše življenjske potrebščine, med katere spada tudi koruzna moka. Koruzni zdrob stane na debelo po L145, sijana moka po L 120 za metrski stot. — Cene testenin so ostale neizpremenjene, a povpraševanje se giblje v običajnih mejah. — Severnoameriška centrifugirana mast v sodih je nazadovala za 20 lir pri stotu. Ostala mast je neizpremenjena. Cene slanice so običajne. — Mleko je obdržalo svojo staro ceno. Maslo je radi prevelikih ponudb popustilo. Povpraševanje po siru se je poslabšalo. To velja tudi za tolminko oziroma bovski sir. — Kava. — Zopet je treba zabeležiti nestanovitno tendenco. Medtem, ko so ostale cene gotovega blaga večinoma neizpremenjene, se tega ne more trditi o bodočem blagu, katerega cene so bile na tukajšnji borzi podvržene precejšnjemu valovanju. Poslovanje je bilo začetkom tedna nekak zvrsto. Ta tendenca pa se ni uveljavila pri vseh borznih sestankih. Točaji so v zadnjih treh dneh nazadovali za 5 do 20

točk pri 100 kg. Ta predmet se je, kakor se zdi, pocenil radi tega, ker je braziljska vlada uvidela, da bi za delj časa ne mogla vzdržati valoriziranih cen kave. Brazilija je sprito tega dejstva cenejšo ponujala. — Olje je še vedno nestanovitno. Za sedaj je pa obdržalo svoje cene. — Sladkor ni nazadovaval v oni meri, kakor se je z ozirom na različne alarmantne in nekontrolirane vesti pričakovalo. Italijanski sladkor stane franko čistilnica po 640—650 q. — Sočinja je na trgu v izobilju. Detalisti pa se še vedno niso prilagodili padajočim cenam. Najbrže se niso izpraznili svojih starih zalog. — Južno sadje. — Cene nekaterih predmetov so v produktivskih deželah zelo poskočile. Ta dogodek je po mnenju tukajšnjih trgovcev treba pripisati pičlim zalogam. Trst pa zaenkrat ne dovoljuje zahtevnih cen. Inozemstvo se za južno sadje le malo zanima. Radi tega se pričakuje, da bodo producenti morali popuščati, ako bodo hoteli kaj prodati. — Razpoloženje za pomaranče, limone in mandarine je izvanredno slabo. Čeravno so Poljaki znižali uvožno carino, se povpraševanje po imenovanih predmetih kljub temu ni zvišalo v oni meri, kakor so tržski izvozniki pričakovali. Krivda leži v gospodarski in finančni krizi poljske republike. Nemčija bojkotira te poljedelske predmete. Zaloge so polne in trgovci zaenkrat ne vedo, kaj bi z njimi počeli. Za izvoz namenjene pomaranče, limone in mandarine potiskajo lokalne cene nazaj. — Povpraševanje po krompirju je neizpremenjeno. Notira na debelo po L 80—90 za metrski stot.

Kolonijalno blago. — Kava Santos prvovrstna L 1310—1360, ista superior 1260 do 1310, ista srednje vrste 1180—1260, ista slabše vrste 1130—1180. Rio fine vrste L 1150—1200, ista dobra 1100—1150, ista navadne vrste 1050—1070. — Kakao Bahia L 575—600, isti Thomé 600—625. Španska paprika L 700—900. Poper Singapore črn 1600, isti bel 174, isti Batavia črn L 1600, isti Muntok bel 1760, isti Tellicherry 1700 do 2250 za 100 kg. — Olje: dalmatinsko L 850—900, istrsko 900—960, sezamovo najboljšje 690—735, arachidovo L 620—680, arachidovo jedilno 700—760, cvetlično rafinirano 560—620 za 100 kg. — Riž: extra glaziran L 245—250, isti II. vrste 235—240, isti III. vrste 230—235, Carolina 325—395, Saigon 195—205, Burma št. 2 L 190—195 za 100 kg franko skladišče.

Milo in sveče. — Milo (uso Candia) v zabojih od 450 kg L 420—480, ucariljsko I L 430—500, isto II. 400—460, barijsko zeleno I. 430—470, domače I. 400—450, domače navadne vrste 380—430, rumeno I. L 400 do 440, isto II. 36—420; sveče Mira II. 330 do 420, napoljske 300—340 za 100 kg.

Vino. — Na vinskih tržiščih starih po krajini — izvzeti so nekateri kraji Apulije, Kampanije, Emilije in Romanje — vlada neprestano mrtvilo in pomanjkanje kupčijskih zaključkov. To zadostuje kot dokaz, da se še ni pričel toliko pričakovani izvoz italijanskega vina v inozemstvo, ki je pri pomanjkanju likvidnega denarja še vedno neodločno in rezervirano. Cene pa se ne glede na mrtvilo vzdržale in mestoma celo pošteno okrepile. Menda se je ravno sprito tega dejstva povečalo zanimanje lokalnih trgovcev in gostilničarjev po domačem pridelku. Istrska prvovrstna vina notirajo franko klet 240—250, a vipavska L 250—260 za hl. Po takozvanih »rezanih« vinih in po vinih slabše vrste se v Trstu prav nič ne povprašuje. — Švicarji so v zadnjih dneh nakupili precejšnje množice južnotirolskega vina, s katerim so glasom vesti švicarskih listov popolnoma zadovoljni.

Krma. — Položaj v kupčiji z ovsom se je z ozirom na prazne zaloge zelo izboljšal. To pa velja samo za gotovo blago, medtem ko ostaja terminsko blago še nadalje zanemarjeno. Vagonsko blago notira brez mestne užitnine L 132 za metrski stot. Poznejše dobave ostanejo cif Trst 143 šilingov za tone. — Seno zelo konkurira ovsu. To se dogaja radi današnjih slabših zaslužkov voznikov. Navadno seno stane na debelo L 32, stisnjeno za konje L 36 in sladko za govedo L 38. Na drobno v skladišču stane L 50 za metr. stot.

Perutnina in jajca. — Piščanci so poskočili za 2 liri. Ostalo blago je nenizpremenjeno. — Jajca so v preteklem tednu ponovno nazadovala. Na drobno stanejo po kakovosti od 65 do 75 stotink. Blaga je v izobilju na trgu.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 15. febr. Amsterdam od 987.— do 997.— Belgija od 112.25 do 113.—; Paris 91.25 do 92.— London od 120.45 do 120.60; New York od 24.70 do 24.80; Španija od 848.— do 853.—; Švica od 478.— do 480.—; Atene od 55.75 do 57.—; Berlin od 568.— do 592.—; Bukarest od 10.25 do 11.—; Praga od 73.25 do 73.75; Ogrska od 0.0345 do 0.0350; Dunaj od —.347 do —.351; Zagreb od 43.50 do 43.75.

Remetijske obveznice 68.80.

VALUTE:

Trst, 15. februarja. Avstrijske krome od 0.034 do 0.0350; dinarji od 43.25 do 43.75; dolarji od 24.60 do 24.75; novci po 20 frankov od 94.— do 97.— fant štetling od 120.25 do 120.50.

DAROVI

Na svatbi Ivana Cefuta in gñe. Pavline Kariž se je nabralo v Povirju 12 L za »Sol-sko društvo«. J. P. iz Dobravej daruje 5 L »Sol-skemu društvu«. Bekar Franc, Sežana, daruje mesto cvetja na grob pok. Stefana Šiškočiča 10 L za »Sol-sko društvo«. Vsem darovalcem srčna hvala! D. K. N. Tommasco — Trst daruje B. F. L. 10. (Denar hrani gl. ur. prof. Peric.)

Spominjajte se ob vseh prilikah z darovi Dijaške kuhinje v Gorici

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine Viale XX settembre 94 (prej Acquedotto) na drobno in za družine Via Giuliani 32. Telef. 2-41. Priporoča se Institut FR. ŠTRANCAR.

JAKOB BEVC

urarna in zlatavna

Trst, Campo S. Giacomo 5

Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah. Krome plačuje vsije kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. (761)

Kinematografski aparat „ICA“

rabljen, v dobrem stanju, popoln z vsemi pritliklinami se proda po nizki ceni. (259)

Ing. RIGHI & VIDOVIČ — Trst Via Sanità 8 (vogal Porporella)

Zdravnik za zobe in usta

Dr. Lojz Kraigher

sprejema vse dni v tednu

v Gorici na Travniku št. 20

ob sobotah in nedeljah pa tudi

v Ajdovščini št. 146

nasproti ljudskemu vrtu (190)

KRONE po 2.10

plačuje

ALOJZIJ POUH, Piazza Garibaldi 2

prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Predno nakupite kuhinjske potrebščine, obiščite dobroznano trdko

IVAN KERŽE

v Trstu, Piazza San Giovanni št. 1

ki ima vedno v zalogi kuhinjske potrebščine vseh vrst aluminija, emailja, porcelana, steklene itd., pripravne tudi za priložnostna darila. 192

Prepričajte se o nizkih cenah in točni potrebi —

Predno prodaste

KOŽE

kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno

FRANCA STRES

KOBARD

Zaloga usnja in vsakovrstnega obuvala, na drobno in debelo.

Blago prvovrstno. Cene zmernae.

Oglasi v „Edinosti“ imajo najboljši uspeh

TISKARNA „EDINOST“ v TRSTU

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji, črkami, Lynotype, stereotipijo ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Ulica S. Francesco d'Assisi 20

IZŠEL JE: Roman v treh delih

MOČ PRETEKLOSTI

Spisala V. L. Križanovska. Is ruščine prevedel IVAN VOJK.

Cena L 6.—, po pošti priporočeno L 7.40. V inozemstvo L 8.50 proti vnaprejšnjemu plačilu. Roman je izdal iz založila Tiskarna Edinost. — Prodaja: Tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco 20/L. — Knjigarna J. Štoka, Via Milano 37 in Žen. dobr. udruženje v Trstu. Nar. Knjigarna, Gorica, Carducci 7. — Kraigher Josip, Postojna.

Venano v originalne platnice (cena L 40.—) se dobi v knjigarni STOKA.

Maškeradne obleke

posjule

L. VALCINI

Via Irene della Croce 10 (blizu gleda. Rasseo) Ob priliki plesni prireditve odprto celo noč.

Zobozdravnik

Med. U. dr. D. Sardoč

specijalist za ustne in zobne bolezni

perfekcioniran na dunajski kliniki

ordinira v TRSTU

Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7

Zastavne listke, krone, srebro, zlato, briljante

kupuje in plačuje po najvišjih cenah

Albert Povh — urarna

Trst, Via Mazzini 46

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlatc, lisic,

dihurjev, vider, jazbecov, mačk, vaverc, krtoč, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesara Battisti št. 10

il. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljave po pošti

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim posojilnim uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebiana 19, I. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Sprejema „Odnarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Davek od vlog plača zavod sam.

Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8 1/2 do 13

in od 16 do 18

Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25-67.

Najstarejši slov. denarni zavod